

החובל פרק שמיני בבא קמא

יצא עבד שאין לו אחוה.

פח.

עין משפט נר מצוה

(א) כמותו מג... (ב) סנהדרין פו, א (ג) שם כו: ד (ד) [לעיל נא. ושי"ג, (ה) ל"ח עבד אין לו אחוה שמוחר בלחוטו ובלשנת אחרו דלמי עס המורו זה שמעמי, (ו) כ"ח מיתת זוממין כצ"ד, (ז) [יסקאל כג, (ח) [מ"ב כ, (ט) ואפי"ם שבקוטנ"ו פ"י אין לו אחוה שמוחר בלחוטו ובלשנת אחרו דלמי עס המורו עם הדומה לחמור, (י) [ג"ל אחיו, (יא) [ועיין מוספות וזכרם ק"ג. ר"ה [אין, (ט) [ועיין לעיל ה: מוספות ד"ה כי שדמת,

דאפחסיא מכספיה. והרי צידו למוכרה: **י"א עבד שאין לו אחוה.** עם ישראל שאין זה צקהל"ס: **צמלות.** כל מלוה שאשה חייבת זה עבד חייב זה דגמר לה לה מאשה [מגינה ד.]: **זוממי עבד.** עדים שמייבזהו מיתת בית דין ונמלאו זוממין לא יתרוגו אלמה קיס לן דענד כישראל לענין מיתת ו"צ"ד דמתן במסכת מכות (דף ט:.) וישראל לוקה [וגולה] על ידי עבד: **טיקשי לך גר.** שלדתו והורתו בקדושה אפילו לרבי יהודה יש לו אחוה ופסול למלכות ואפילו לשומר צעלמא אפי"כ אמו מישראל צפרק החולץ ציממות (דף מה:): **עדות לא מליא אמרס.** דלי לא נפקא לן פסולה לעדות. דלמי גבי עדים זוממין ועמדו שני האגשים [דברים יז] ותניא בשבועות (דף ג.) בעדים זוממין הכתוב מדבר דמשמע אנשים ולא נשים. *קטן נמי מהכא נפקא לן דלמי גבי עדים זוממין ולא קטנים ועוד דלמי גבי עדים זוממין ולא קטנים היא המלוה. אלא צמלות דהא אשה מוחיבת בלאוין ועונשין וקטן ישנו צמילה: *שאין איש. ולא קרינא זהו שני אנשים: **מגולן.** דלאו ללא צקהל ופסול לעדות דלמי גבי (שמות כג) אל תשת ידך וגו' כלומר אל תשת רשע דחמס עד: **מגולן וחד מהנך.** והלך השה שבהן שאינם זכרים בכל המלוה זה מפני רשעו זה מפני שלא נלטוה: **חיים צנים.** יחס צנים: **לא יומתו אבות על בנים.** לא יומת שום אדם על פי מי שאין בנו מיוחס ונקרא על שם אביו והיינו עבד: **דאי ס"ד.** כוליה קרא לנדלמנר צנהדרין (דף ט:.) אתה לפסול קרובים: **לנכסו על צניהם.** מדשני למכתב צנים קתמא ש"מ תרמי: גר אין לו חיים דלמי גבי זוממין וזממא ווע"ג דלמי גבי צמלות בן צמלות ה"מ צמלות אכל נתגיירו הצנים לא ניתסחו אחר אציהם צפרק הבא על צמלות (צמלות דף ט:). **יש לו חיים למטה.** בנו נקרא על דרשין על אבות על צנים שאין להם חיים אבות למה לי לאשתמויי צמרויהו לכתוב צמרויהו על צניהם לפסול קרובים וצמרויהו לשתמי ולכתוב קתמא על אבות ושמעין תרמי מדלח כמיז על אבותיהם: **אלא מדכסב רחמנא על צנים.** למפסל לעבד שמע מינה גר כשר דמו ליכא קל וחומר: **כפספיהו לנכסי.** מלוג לאחר שנישאת לרי אצא: **בטר דשכיבא אול רב שמואל נו'.** הכעל

גליון הש"ס

גבי רובנן אחיו הוא במצות. ע"י רש"י סוטה דף מה ע"א ד"ה אחיו אתה וצ"ע: רש"י ר"ה פסולה. קמן נמי שדכא נפקא דלמי גבי עדים זוממין ולא קטנים ועוד דלמי גבי עדים זוממין ולא קטנים היא המלוה. אלא צמלות דהא אשה מוחיבת בלאוין ועונשין וקטן ישנו צמילה: *שאין איש. ולא קרינא זהו שני אנשים: **מגולן.** דלאו ללא צקהל ופסול לעדות דלמי גבי (שמות כג) אל תשת ידך וגו' כלומר אל תשת רשע דחמס עד: **מגולן וחד מהנך.** והלך השה שבהן שאינם זכרים בכל המלוה זה מפני רשעו זה מפני שלא נלטוה: **חיים צנים.** יחס צנים: **לא יומתו אבות על בנים.** לא יומת שום אדם על פי מי שאין בנו מיוחס ונקרא על שם אביו והיינו עבד: **דאי ס"ד.** כוליה קרא לנדלמנר צנהדרין (דף ט:.) אתה לפסול קרובים: **לנכסו על צניהם.** מדשני למכתב צנים קתמא ש"מ תרמי: גר אין לו חיים דלמי גבי זוממין וזממא ווע"ג דלמי גבי צמלות בן צמלות ה"מ צמלות אכל נתגיירו הצנים לא ניתסחו אחר אציהם צפרק הבא על צמלות (צמלות דף ט:). **יש לו חיים למטה.** בנו נקרא על דרשין על אבות על צנים שאין להם חיים אבות למה לי לאשתמויי צמרויהו לכתוב צמרויהו על צניהם לפסול קרובים וצמרויהו לשתמי ולכתוב קתמא על אבות ושמעין תרמי מדלח כמיז על אבותיהם: **אלא מדכסב רחמנא על צנים.** למפסל לעבד שמע מינה גר כשר דמו ליכא קל וחומר: **כפספיהו לנכסי.** מלוג לאחר שנישאת לרי אצא: **בטר דשכיבא אול רב שמואל נו'.** הכעל

הגהות מהר"ב רשב"ר

[א] תוס' ד"ה יהא עבד וכו' רש"י פירש צפ"ק דגיטין דף י"א נמחק ד"ה וי"ב דף ט ע"ב ד"ה שכתב וכו' ובד"ה פסול דרבען:

רבינו הגנאל

החובל בעבד כוננו חייב אחרים חייב בכולן, ר' יהודה אומר אין לעבדים בושת. כתב רבינו יצחק זצ"ל, והילכתא עבד פסול לעדות ויש לו בושת, וגר כשר לעדות ויש לו בושת. וכן כתב פרי"ח זצ"ל. מנתי. חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה כולי. אימיה דרב שמואל הות נסביה לרי אבה, כי קא שבכה אקויתניהו לנכסאה לרב שמואל ברה, ומתה.

דאפחסיא מכספיה. והרי צידו למוכרה: **י"א עבד שאין לו אחוה.** עם ישראל שאין זה צקהל"ס: **צמלות.** כל מלוה שאשה חייבת זה עבד חייב זה דגמר לה לה מאשה [מגינה ד.]: **זוממי עבד.** עדים שמייבזהו מיתת בית דין ונמלאו זוממין לא יתרוגו אלמה קיס לן דענד כישראל לענין מיתת ו"צ"ד דמתן במסכת מכות (דף ט:.) וישראל לוקה [וגולה] על ידי עבד: **טיקשי לך גר.** שלדתו והורתו בקדושה אפילו לרבי יהודה יש לו אחוה ופסול למלכות ואפילו לשומר צעלמא אפי"כ אמו מישראל צפרק החולץ ציממות (דף מה:): **עדות לא מליא אמרס.** דלי לא נפקא לן פסולה לעדות. דלמי גבי עדים זוממין ועמדו שני האגשים [דברים יז] ותניא בשבועות (דף ג.) בעדים זוממין הכתוב מדבר דמשמע אנשים ולא נשים. *קטן נמי מהכא נפקא לן דלמי גבי עדים זוממין ולא קטנים ועוד דלמי גבי עדים זוממין ולא קטנים היא המלוה. אלא צמלות דהא אשה מוחיבת בלאוין ועונשין וקטן ישנו צמילה: *שאין איש. ולא קרינא זהו שני אנשים: **מגולן.** דלאו ללא צקהל ופסול לעדות דלמי גבי (שמות כג) אל תשת ידך וגו' כלומר אל תשת רשע דחמס עד: **מגולן וחד מהנך.** והלך השה שבהן שאינם זכרים בכל המלוה זה מפני רשעו זה מפני שלא נלטוה: **חיים צנים.** יחס צנים: **לא יומתו אבות על בנים.** לא יומת שום אדם על פי מי שאין בנו מיוחס ונקרא על שם אביו והיינו עבד: **דאי ס"ד.** כוליה קרא לנדלמנר צנהדרין (דף ט:.) אתה לפסול קרובים: **לנכסו על צניהם.** מדשני למכתב צנים קתמא ש"מ תרמי: גר אין לו חיים דלמי גבי זוממין וזממא ווע"ג דלמי גבי צמלות בן צמלות ה"מ צמלות אכל נתגיירו הצנים לא ניתסחו אחר אציהם צפרק הבא על צמלות (צמלות דף ט:). **יש לו חיים למטה.** בנו נקרא על דרשין על אבות על צנים שאין להם חיים אבות למה לי לאשתמויי צמרויהו לכתוב צמרויהו על צניהם לפסול קרובים וצמרויהו לשתמי ולכתוב קתמא על אבות ושמעין תרמי מדלח כמיז על אבותיהם: **אלא מדכסב רחמנא על צנים.** למפסל לעבד שמע מינה גר כשר דמו ליכא קל וחומר: **כפספיהו לנכסי.** מלוג לאחר שנישאת לרי אצא: **בטר דשכיבא אול רב שמואל נו'.** הכעל

יצא עבד שאין לו אחוה. מה שאין קן גבר י ציואל מחלציו רוצה הקונטרס לפרש: **זוממי עבד** לא יתרוגו. וכיון דהס לא יתרוגו גם העבד לא יתרג דה"ל עדות שאין אתה יכול להזימה: **דכתיב כאשר זמם לעשות לאחיו.** מיתת דתקשה ליה לרבי יהודה מרביית ואונאה וגונז נפש דכחולו כמיז אחיו וצלקקה נמי כמיז אחיך האציון ומיהו קלמ משמע צפרק קמא דגיטין (דף יב.) דלין כל קך חוצה ליתן דקה לעבד דלמנר דרש"ג סבר יכול העבד לומר לרבו צמני צמרת או פרנסני או הוליאני לחירות כי היכי דחזו לי אינשי ומרחמי עליה וגונז נפש נמי לא מחייבי בעבד אפי" לרבען דמנני ישראל כמיז וצנהנחנין (סנהדרין דף טו.) מיימי התם פלוגתא דר' יהודה ורבען דהכא ורביית ואונאה נמי אין קנין לעבד בלא רבו: **יהא עבד בשר לעדות.** מיתת הא ילפינן בכל דוכתא ג"ש דלה לה מאשה וכו"מ דלמי י אחין ומרבה עבד ומפיק מג"ש א"כ גם מק"ו דקלמנר נפיק יו"ל דכי גמרינן לה לה מאשה היינו להחמיר על העבד לעשותו מישראל לכל הפחות צמלות שהאשה חייבת אכל לגרבו מאיש ולפסולו לעדות כאשה לא נלמוד דמן הדין כשר הוא לעדות דלמי גבי עדים זוממין והאי איש אין אחיו אכל עבד שהוא איש ואחיו צמלות ליתכשר או ורש"י פירש צפ"ק דגיטין (דף יב.) גבי טרות העולין צערכאות של נכרים כשרים לעדות מן המורה ושמעין לא מוכחא הכי: **שבן אינה במי"ה.** אפי"ג דלא שייכא צמילה פירכא היא"ט דל"כ מאי קלמנר קטן יוכיח: **אלא תיתי מגולן ומחד מהנך.** אין להקשות נילף דממור ופסוע דכא וכות שפכה שפסולים לקהל שיהיו פסולין לעדות מגולן וחד מהנך דמה להלך השה שבהן שאין זכרים בכל המלוה זה מפני רשעו זה מפני שאין מלוה: **ועבד נפקא לן מק"ו.** נראה דלנווחא דמילתא נקטיה כלומר דלפי מנלל לומר דלא נפיק מגופא דקרא מ"מ אחי צק"ו: רבי

יצא עבד שאין לו אחוה. מה שאין קן גבר י ציואל מחלציו רוצה הקונטרס לפרש: **זוממי עבד** לא יתרוגו. וכיון דהס לא יתרוגו גם העבד לא יתרג דה"ל עדות שאין אתה יכול להזימה: **דכתיב כאשר זמם לעשות לאחיו.** מיתת דתקשה ליה לרבי יהודה מרביית ואונאה וגונז נפש דכחולו כמיז אחיו וצלקקה נמי כמיז אחיך האציון ומיהו קלמ משמע צפרק קמא דגיטין (דף יב.) דלין כל קך חוצה ליתן דקה לעבד דלמנר דרש"ג סבר יכול העבד לומר לרבו צמני צמרת או פרנסני או הוליאני לחירות כי היכי דחזו לי אינשי ומרחמי עליה וגונז נפש נמי לא מחייבי בעבד אפי" לרבען דמנני ישראל כמיז וצנהנחנין (סנהדרין דף טו.) מיימי התם פלוגתא דר' יהודה ורבען דהכא ורביית ואונאה נמי אין קנין לעבד בלא רבו: **יהא עבד בשר לעדות.** מיתת הא ילפינן בכל דוכתא ג"ש דלה לה מאשה וכו"מ דלמי י אחין ומרבה עבד ומפיק מג"ש א"כ גם מק"ו דקלמנר נפיק יו"ל דכי גמרינן לה לה מאשה היינו להחמיר על העבד לעשותו מישראל לכל הפחות צמלות שהאשה חייבת אכל לגרבו מאיש ולפסולו לעדות כאשה לא נלמוד דמן הדין כשר הוא לעדות דלמי גבי עדים זוממין והאי איש אין אחיו אכל עבד שהוא איש ואחיו צמלות ליתכשר או ורש"י פירש צפ"ק דגיטין (דף יב.) גבי טרות העולין צערכאות של נכרים כשרים לעדות מן המורה ושמעין לא מוכחא הכי: **שבן אינה במי"ה.** אפי"ג דלא שייכא צמילה פירכא היא"ט דל"כ מאי קלמנר קטן יוכיח: **אלא תיתי מגולן ומחד מהנך.** אין להקשות נילף דממור ופסוע דכא וכות שפכה שפסולים לקהל שיהיו פסולין לעדות מגולן וחד מהנך דמה להלך השה שבהן שאין זכרים בכל המלוה זה מפני רשעו זה מפני שאין מלוה: **ועבד נפקא לן מק"ו.** נראה דלנווחא דמילתא נקטיה כלומר דלפי מנלל לומר דלא נפיק מגופא דקרא מ"מ אחי צק"ו: רבי

נח א מיי פ"ד מהל' חובל ומיין הלכה די ועיין בהשגות ומ"מ סג עשין ע טו"ע ח"מ ס' מבד סעיף ו: **נב ב מיי פ"ד מהל' אסורי ביאה הלכה ז:** **ג מיי פ"א מהלכות מלכס הלכה ד סג לאוין קפא:** **ד מיי פ"ט מהל' עדות הל' א סג לאוין דל טו"ע ח"מ סימן לה סעיף ד:** **ה מיי פ"ט סג טו"ע ח"מ סימן לה סעיף י:** **ו טו"ע ח"מ סימן לה סעיף י:** **ז טו"ע ח"מ סימן לה סעיף י:**

תורה אור השלם

1. כי יצאו אנשים ויהיו איש ואחיו וקרבא אשת האחד להציל את אישה מיד מפרו וישלחו ידה ויהיוקה במושיו:
2. דברים כה יא וישעיהו לו כאשר זמם ועשה לאחיו ובערת הרע מקרבך:
3. שום תשים עליך מלך אשר יבחר יי אלקיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא: דברים יז ו יד וירשו השפטים היטב ודבר עד שקר תעבד שקר ענה באחיו:
4. לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחקטאו יומתו: דברים כד טז

מוסף רש"י

אמר קרא כי יצאו אנשים יחדיו כו'. ממהם נפקא לן חיוב בושת דלמי גבי אמת כפי, ממון, אמת אומר ממון או אינו אלא ממע, נאמר כלן לא תמוס עיני ונאמר להן צעדים זוממין לא תמוס עיני, מה להלן ממון אף כלן ממון (סנהדרין פו.) יצא עבד שאין לו אחוה. ואפילו עס אחיו בני אביו, דלמי עס החמור, עס הדומה לחמור, אינו אלא ככהמה (שם.) אחיו הוא במצות. כלל מלות שאשה חייבת צדן עבד חייב צדן, דגמר לה לה מאשה (שם.)

החובל פרק שמיני בבא קמא

רבי ירמיה בר אבא ורב יהודה בר"ל ס"ה. דכותיה פסקינן זריש החולץ (יבמות דף לו): **הכי אמר שמואל** זו אינו דומה למשנתנו. כדמסיק משום תקנת אושא משמע דלא לאו תקנת אושא מודה שמואל דלין הבעל מוציא מיד הלוקחות דקינן פירות לאו כקינן הגוף דמי וא"ת והיאך מלא לדין ורגליו דס"ל לעיל פ"ק (דף טו). האלון שחלקו לקוחות וס"ל הכא דלאו כקינן הגוף דמי איכ"ל לא משכחת דמייתמי זיכורים אלא חד זר חד עד יהושע בן נון כדקאמר בסוף השולח (גיטין דף מה. ושם) וכן קשה לרצא דפסק כר"ל זריש החולץ (יבמות דף לו. ושם) דקינן פירות לאו כקינן הגוף דמי וס"ל האחין שחלקו לקוחות הן צפרק צ' דקדושין (דף מז.) והיאך מלא לדין ורגליו וגם אלו היאך מלא לדין ורגליו דק"ל כר"ל וק"ל דלין צרייה דצטוף ז"ל (דף נח.) פסקינן כר' אשעיש דבדלוריימתא אין צרייה ומפרש ר"י דכל הנהו דאית להו דלין צרייה לא יאמרו דהאחין שחלקו מחזירין זה לזה ציוצול רק ר' יוחנן לחודה להכי דייק עולה רבי יוחנן דלא מלא לדין ורגליו אלא אן לא ס"ל שיהא תלוי חזרת יוצל צק דהא רבי יוחנן גופיה מודה דצימי יהושע היו מצידיין זיכורים אפילו אמרינן דלאו כקינן הגוף דמי כדאמרינן אלא חד זר חד עד יהושע בן נון וחלוקת יהושע נמי אמר זיש נוולין (צ"צ דף קטז.) דירושה הא להס מאצומיהם ואפ"ה לא חזרה אותה חלוקה ציוצול דסגרא הוא כיון שחלקו על פי נציה ואוריס ותומים וצגזירת הכמוצ ולפיך הציחו זיכורים והשתא צהא סגרא פליגי ר' יוחנן ושאר אמוראי דרבי יוחנן סבר דמההיא לא ילפינן דגזירת הכמוצ היתה ושאר אמוראי סברי דמההס ילפינן בכל חלוקת ירושה דלין מחזירין ציוצול אף על גב דלקוחות הן:

רבינו הנגאל

אוקמיה רב ירמיה בר אבא לרב שמואל בנכסי. שמע רב יהודה אמ' הכי אמ' שמואל. האשה שמכרה נכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות. אלמא בעל ירית לה. אמרה להא דרב יהודה קמי רב ירמיה, אמ' רב ירמיה אגא מנתנין ידענא, דתנן הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו האב אין יכול למכור כולו. פיר' הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו, יש לאב פירות עד שימות והגוף לבן. כך הבעל בנכסי אשתו, הפירות שלו כל זמן שהיא חתיה אבל הגוף לאשה. וכשם שאם מכר האב בחיי אביו ומת הבן בחיי אביו קנה לוקח דקינן פירות האב ונכסיו הגוף דמי, כך האב מכרה האשה בחיי הבעל ומתה כיון שבטלה תורת אישות מביניהם קנה לוקח, שהבעל לא היה לו אלא קנין פירות, וקינן פירות לאו כקינן הגוף דמי ומי שהגוף לו אקניתייהו הקנאה מגורה היא. דאימור, מכר הבן בחיי האב ומת הבן בחיי אביו ר' יוחנן אמ' לא קנה לוקח, ריש לקיש אמ' קנה לוקח, וקיימא לן כריש לוקח. ובה רב יוסף לומר דזו אינה דומה למתניינן. אילו היתה משנתנו הכותב נכסיו לאביו לאחר מיתה כולו, וגדוה דברו, כי אחד הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו ואחד הכותב נכסיו לאביו לאחר מותו משנתנו כרב ירמיה בר אבא דיקא. ומאי אינה דומה למשנתנו משום תקנת אושא, דאמר ר' יוסי בר חנינה באושא התקינן האשה שמכרה נכסי מלוג בחיי בעלה ומתה, הבעל מוציא מיד הלוקחות. וקיימא או דהילכתא כתקנת אושא. האשה שמכרה נכסי מלוג, פי' מלוג כענין מליכת הראש שתולש השער ועובדן הראש, כך הבעל אוכל הפירות ומניח הקרן ואין לו רשות בהם. פ"א נכסים שקבל עליו ברובו בלא אחריות כשכנסה, או לאחר שכנסה בפלו לה ביירושה או במתנה. שכן לזנו בלשון קין דבר. אלא הרברים, בלשון קין טוטה

הבעל מוציא. הבעל יורש את אשתו והוא היה לוקח ראשון: **לאחר מוסו**. מהיום ולאחר מותו שהגוף קניו לזן מהיום אלא שהאב אוכל הפירות עד יום מותו: **מכרין עד שימות**. לוקח אוכל פירות עד שימות האב וכשימות האב הולך הבן ומוציא מיד הלוקחות: **דלא מס הבן בחיי האב** דאסו ליד הבן. דמה מכר לו ראשון לשי כל זכות שתצא לידו: **קנין פירות**. שהיו קניין לאב לפירות: **כריש לקיש סנייא לן**. דפסקינן הלכתא כריש לקיש צתלת חדא הא והמולך למעוברת ומתנה צאלמע צפרק החולץ (יבמות דף לו): **אלא לאו שמע מינה [דו'] לאו קניין הגוף דמי**. הני נכסי מלוג הקניין צחיה לבעל לפירות לאו קניין הגוף דמי ומתנה מתנה ואש"ג דמתה צחיו: **הכוסב נכסיו לאציו**. לאחר מותו ומכר האב צחיי הבן ומת האב צחיי הבן ואמר לן ריש לקיש דקנה לוקח שמעינן מינה משום דקינן פירות שהן קניין לזן לאו כקינן הגוף דמי אלא השמא דלמא חיינו טעמא דקנה לוקח אש"ג דלא אתי ליד דבן משום דלאוי הגוף דמי הכא גופא ודאי חקני אכ לזן צחיו למוכרן כשיצאה דאי משום לאחר מיתה צלאו הכי הוה ירית ליה אלא רצ שמואל צר צאלא לא היה ראוי לירש את אמו אלא רבי אבא צעלה היה ראוי לירשה: **אלא לא ירוס צרא**. ואי הוה תני נמי איפכא הוה לירשו נמי טעמא משום דלאוי לירשו הוה: **אלא**. על כרחך צרא דכתב נכסי לאציה צני אית ליה והאי דכתב נכסי לאציה לאצרוחיהו מצני קאתי דמי מיית לא ירמו ליה צני אלא צציה וכי הוה תני איפכא הוה אמרת תס דקני לוקח שלקחו הוה האב הוה טעמא משום דקינן פירות שיש לו לזן לאו כקינן הגוף הוה וכי צצין אכ דידיה קצין: **הכא נמי**. הכותב נכסיו לבנו ודאי צני אחריני אית ליה ולאצרוחיהו מלמיו משאר צניו של אכ הוא דכתב ליה ומדאמרינן קנה לוקח שמע מינה קנין פירות לאו כקינן הגוף דמי: **צאושא הפיקו**. דלע"ג דבעלמא לאו כקינן הבן דמי בעל נכסי אשתו אלמנה רבנן לשעצדיה משום איצה והוי כלוקח ראשון: והרי

אזל רב שמואל בר אבא קמיה דרבי ירמיה בר אבא אוקמיה בנכסי אזל ר' אבא אמרה למילתא קמיה דרב הושעיא אזל רב הושעיא אמרה קמיה דרב יהודה א"ל הכי אמר שמואל *האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות אמרה קמיה דרבי ירמיה בר אבא אמר להו אנא מתניתא ידענא דתנן ^(ה) הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו הבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב והאב אינו יכול למכור מפני שהן כתובין לבן ומכר האב מכורים עד שימות ומכר הבן אין לו ללוקח עד שימות האב כי מיית אב מיהא אית ליה ללוקח ואש"ג דמת הבן בחיי אב דלא אתו לדין הבן כרבי שמעון בן לקיש דאמר לא שנא מת הבן בחיי האב דלא אתו לדין הבן לא שנא מת האב בחיי הבן דאתו לדין הבן קנה לוקח דאתמר מכר הבן בחיי האב ומת הבן בחיי האב רבי יוחנן אמר לא קנה לוקח ר"ל אמר הקנה לוקח ר"ל אמר לא קנה לוקח אמר לך כי קתני מתני' מכר הבן לא קנה לוקח עד שימות האב וכי מיית האב אית ליה ללוקח דלא מת הבן בחיי האב דאתו לדין הבן אבל מת הבן בחיי האב דלא אתו לדין הבן כי מיית אב נמי לית ליה ללוקח אלמא קא סבר ^(ג) קנין פירות כקינן הגוף דמי וכי זבין לאו דידיה זבין ר' שמעון בן לקיש אומר קנה לוקח כי קתני מתני' מכר הבן אין ללוקח עד שימות האב כי מיית אב מיהת אית ליה ללוקח לא שנא לא מת הבן בחיי האב דלא לדיה דבן ולא שנא מת הבן בחיי האב דלא אתו לדין הבן קנה לוקח אלמא קסבר קנין פירות לאו כקינן הגוף דמי וכי קא זבין דידיה קא זבין ואנן השתא בין ר' ירמיה בר אבא ובין רב יהודה כר' שמעון בן לקיש סבירא להו וקאמר ר' ירמיה בר אבא אי סלקא דעתך קנין פירות כקינן הגוף דמי כי מיית אב ומיית הבן בחיי האב אמאי אית ליה ללוקח כי קא זבין האי לאו דידיה קא זבין אלא לאו שמע מינה קנין פירות לאו כקינן הגוף דמי אהדרוה לקמיה דרב יהודה אמר להו הכי אמר שמואל זו אינה דומה למשנתנו מאי טעמא אמר רב יוסף בשלמא אי תני איפכא הכותב נכסיו לאביו איכא למפשט מינה דקינן פירות לאו כקינן הגוף דמי אלא השתא דקתני הכותב נכסיו לבנו משום דראוי לירשו הוא אמר ליה אביו אמו ברא ירית אבא אבא לא ירית ברא אלא לאברוחינהו לנכסי מבריה קא אתי הכא נמי לאברוחינהו לנכסי מאחיה אתי אלא מאי אינה דומה למשנתנו משום תקנת אושא ^(א) דאמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינן האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות אמר רב אבין אף אנן נמי תנינא מעידים אנו באיש פלוני שגירש את אשתו ונתן כתובתה והרי

אמר להו הכי אמר שמואל זו אינה דומה למשנתנו מאי טעמא אמר רב יוסף בשלמא אי תני איפכא הכותב נכסיו לאביו איכא למפשט מינה דקינן פירות לאו כקינן הגוף דמי אלא השתא דקתני הכותב נכסיו לבנו משום דראוי לירשו הוא אמר ליה אביו אמו ברא ירית אבא אבא לא ירית ברא אלא לאברוחינהו לנכסי מבריה קא אתי הכא נמי לאברוחינהו לנכסי מאחיה אתי אלא מאי אינה דומה למשנתנו משום תקנת אושא ^(א) דאמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינן האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות אמר רב אבין אף אנן נמי תנינא מעידים אנו באיש פלוני שגירש את אשתו ונתן כתובתה והרי

לדיה ימין דלא אמו לדיה אף קי לוקח, ומייהו אס לא מכן הבן ולא סילק נפשו מהס ומת הבן בחיי האב, לנשימות האב יירש בן הבן את זכות אביו שהיה לו צפרקע (שם).

באושא התקינן. כשהיתה סנהדרין גדולה, כדאמרינן צריה (לס). גני עשר מספוט (ב"מ דף לה). האשה שמכרה בנכסי מלוג. הקין (כתובות ג.) להיות הבעל אוכל פירות צחיה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשימות (ב"מ דף לה). שאס ימות בעלה וזהו צנין ואס תמות היא וירשה בעל יפיקו, ונכסי שגפלו לה מית אינה או שהנכסי קרקעות שלא נשמו צכמותה, ולא קיבל עליו אחריות ואוכל פירותיהן צחיה כתקנת חכמים מתת פרוקיה, ולהכי מיקרי מלוג, שמולגן ומתסרין בעל, שאוכל הפירות כמלינת הראש (רשב"ם ב"ב קלס). ומתה, ובעל יורש אותה דבר מורה (ב"מ דף צו). הבעל מוציא. גוף הקרקע, מיד הלוקחות. והכי מוקי לה צפרק האשה (כתובות עח). תקנת אושא צגופה של צפרקע לאחר מיתה (ב"מ דף לה). דשוייהו רצנן כלוקח והוא לוקח ראשון (כתובות ג.) ומייהו לכי מהני מפרת האשה, שאס ימות בעלה צחיה יעלם הלוקח (רשב"ם ב"ב ג.)

(א) יבמות לו: צ"צ קלו, (ב) שבת קלה: וש"ג, (ג) כתובות עח: כ"מ לה, (ד) צ"צ ג. קלט: (ד) ד"ה אף, (ה) וישנין מוספות יבמות לו: ד"ה קנין ומס' כתובות ג. ד"ה הבעל, (ו) צ"ל ולא נתן לה כתובה,

מוסף רש"י

הכותב נכסיו לבנו. הוא הקין לאחר (רשב"ם ב"ב קלו). לאחר מותו. שמת מהיום ולאחר מיתה, ואין לאב הבן אלא חלקה פירות צחיו (יבמות דף לה). הבן אינו יכול למכור. לגמרי צחיי האב, מפני שהן ברשות האב. לאכול פירות, אלא צן מטיין יולין למכרן לגמרי מעבדין, שהאב ימכר פירות והבן ימכר הגוף (רשב"ם שם). והוא אינו יכול למכור. לאחר הגוף והפירות לגמרי, מפני שהן כתובין לבן. הגוף מעבדין ופירות לאחר מיתה (שם). מכר האב מבורין. ללוקח פירות כל ימי חי האב, צוה צבין (יבמות דף). עד שימות האב. אלא לכשימות האב יעול הבן גם גוף, ואם פירות, או הוא או הצא מנחו, לא שנא מת האב צחיי הבן ולא שנא מת הבן בחיי האב, שהפירות מלא צלל גרוף קניו למכרן לגמרי משעה שמת לו האב ושמת הבן ואחרי צלל ויש לו צניס לזומו הבן הן יורשין את כחו (רשב"ם שם). מכר הבן בחיי האב, אין לו ללוקח. פירות, עד שימות האב. שהרי הוא הוה אציה לוקח גוף ופירות וכן שהבן קיים (שם). ר' יוחנן אמר לא קנה לוקח, אפילו לנשימות האב, דקינן פירות שהיה לו לאב נכסיו הללו קניין הגוף דמי, ואין מפרת הבן אף ללוקח צבין כלום עד שימות האב, הוה אציה לוקח גוף ופירות האב יש לו, תס דמת האב בחיי הבן ומקמייהו המתנה, ומה מכר ראשון לשי כל זכות שתצא לידו, אלא מת הבן לא צל זכות לידו (יבמות דף) שמעלם לא היו ראויין לאב לדי הבן אלא יחזירו לשאר יורשי האב ומייהו אס לא מכן הבן בחיי האב היה מותר ר' יוחנן שאש"פ שמת הבן ולאחר כך מת האב אפילו הסי יורשי הבן יורשין את מתנתו ולא יורשי האב, אלא גבי מבריה הסי סילק נפשו משעת מבריה וגם לא צל לידו שיוכל הלוקח לזכות ממנו (רשב"ם שם). קנין פירות. שיש לו לאב כאלו הגוף קניו לו דמי, ולא היה הבן יכול למכור אלא על מנת דאחו לדיה ימין דלא אמו לדיה אף קי לוקח, ומייהו אס לא מכן הבן ולא סילק נפשו מהס ומת הבן בחיי האב, לנשימות האב יירש בן הבן את זכות אביו שהיה לו צפרקע (שם).

הקין (כתובות ג.) לנכסיו שגפלו לה שמולגן ומתסרין בעל, תקנת אושא צגופה של צפרקע לאחר מיתה (ב"מ דף לה).